

Teisės viršenybės nesilaikančios valstybės turėtų sulaukti sankcijų, tarp jų - ir ES finansinės paramos sustabdymo, įsitikinęs Europos Parlamentas (EP).

Tokių sankcijų turėtų sulaukti vyriausybės, besikišančios į teismų darbą, taip pat nesugebančios išspręsti sukčiavimo ir korupcijos problemų, ketvirtadienį nusprendė europarlamentarai.

Teisės akte, dėl kurio galutinės versijos dar bus deramasi su ES Taryba, numatyta, jog Europos Komisija (EK) ir nepriklausoma ekspertų grupė kasmet vertins teisinės valstybės principo laikymąsi kiekvienoje ES valstybėje. Atradus trūkumų, EP ir Tarybos sprendimu būtų galima sustabdyti ES biudžeto mokėjimus ir išipareigojimus, sumažinti finansavimą pagal esamus išipareigojimus arba uždrausti prisiimti naujų išipareigojimų ES lėšų sąskaita. Konkreti priemonė būtų parinkta įvertinus pažeidimų mastą. Jau pradėti įgyvendinti projektai turėtų būti užbaigti padedant EK, jei nebūtų nuspręsta kitaip.

Europos Komisija galėtų nustatyti teisinės valstybės trūkumus, jeigu kiltų pavojus tinkamam šių institucijų veikimui:

- už ES biudžetą atsakingų valstybės institucijų;
- finansų kontrolę, stebėseną ir auditą atliekančių institucijų;
- tyrimus dėl sukčiavimo, įskaitant mokestinį sukčiavimą ir korupciją, atliekančių institucijų ar prokuratūros;
- nepriklausomų teismų, atsakingų už veiksmingą valdžios institucijų priežiūrą;
- institucijų, prisidedančių prie administracinio bendradarbiavimo mokesčių klausimais.

Teisinės valstybės trūkumai taip pat galėtų būti nustatyti, jeigu valstybėse kiltų pavojus tinkamam rinkos ekonomikos veikimui, sukčiavimo (įskaitant mokestinį) ir korupcijos prevencijai, taip pat veiksmingam ir savalaikiam bendradarbiavimui su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba ar Europos prokuratūra (jei ta valstybė išipareigojusi dalyvauti jos veikloje).

Priimdama sprendimą dėl sankcijų, Europos Komisija turėtų pasiūlyti Parlamentui ir Tarybai perkelti jų dydį atitinkančią sumą į biudžeto rezervą. Tarybos sprendimai būtų priimami kvalifikuota dauguma, todėl viena valstybė negalėtų jų užblokuoti. Sprendimas įsigaliotų po keturių savaičių, nebent Parlamentas arba Taryba jį papildytų arba atmestų. Valstybei ištaisius EK įvardintus trūkumus, Parlamentas ir Taryba galėtų atkurti mokėjimus tokia pat tvarka.

Nepriklausomų konstitucinės teisės ir finansų bei biudžeto ekspertų patariamąją grupę šiuo

klausimu sudarytų po vieną kiekvienos ES valstybės parlamento deleguotą narį bei penki Europos Parlamento paskirti ekspertai. Ši grupė kasmet viešai paskelbtų savo išvadų santrauką.

EP pranešėja Eider Gardiazabal Rubial (Socialistai ir demokratai, Ispanija) pažymėjo: „Pagarba teisės viršenybei ir pagrindinėms ES vertybėms yra esminis principas, kuriuo paremtas Europos projektas. Nė viena vyriausybė neturi teisės jo pažeisti, o taip besielgiantys politikai turi pajusti pasekmes.“

Už šį sprendimą balsavo 397 EP narių, 158 buvo prieš, o 69 susilaikė. EP pasirengęs pradėti derybas dėl galutinės šio teisės akto versijos su Taryba, kuri kol kas nepriėmė savo pozicijos. Šis pasiūlymas yra 2021–2027 m. ilgamečio ES biudžeto dalis.

